

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, kwiecień 2010

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/46/2010

POLACY O UROCZYŚCIACH

W KATYNIU I UDZIALE W NICH

PREMIERA ROSJI

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

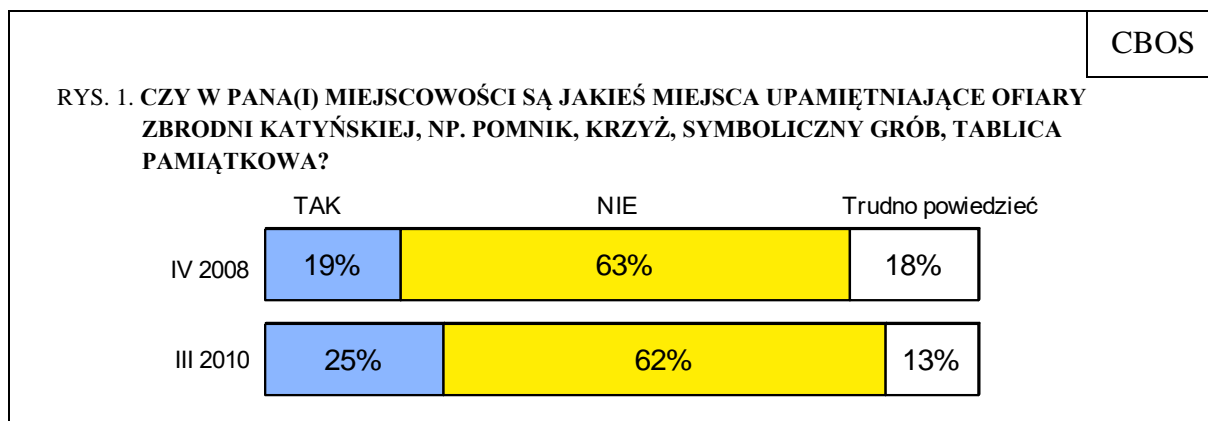
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Na początku kwietnia odbywają się uroczystości związane z 70. rocznicą zbrodni katyńskiej. Na tegoroczne obchody premier Rosji Władimir Putin zaprosił polskiego premiera Donalda Tuska. Cmentarz w Katyniu ma odwiedzić także prezydent Lech Kaczyński. Zgodnie z decyzją Sejmu, 13 kwietnia po raz trzeci będziemy obchodzić Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej. Dzień ten ustanowiono – jak napisano w uchwale – *w hołdzie Ofiarom Zbrodni Katyńskiej oraz dla uczczenia pamięci wszystkich wymordowanych przez NKWD na mocy decyzji naczelnych władz Związku Sowieckiego (...).*

KATYŃ W PAMIĘCI POLAKÓW

Zbrodnia popełniona na polskich oficerach, żołnierzach i policjantach, którą określa się jako zbrodnię katyńską, miała miejsce nie tylko w katyńskim lesie, ale w różnych miejscach na terenie byłego ZSRR. Groby oficerów, często zidentyfikowane i rozpoznane tylko orientacyjnie, znajdują się obecnie na terenach Białorusi, Ukrainy i Rosji. W Polsce rodziny ofiar czczą swoich zmarłych w miejscach pamięci, którymi są symboliczne groby, pomniki, krzyże czy tablice umieszczane w kościołach. Co czwarty Polak¹ (25%) wie, że w miejscowości, w której mieszka, znajduje się jakieś miejsce upamiętniające ofiary zbrodni katyńskiej, większości zaś (62%) tego rodzaju symboliczne miejsce nie jest znane. W porównaniu z pomiarem sprzed dwóch lat można zauważyć, że wzrosła orientacja Polaków co do istnienia takich miejsc pamięci w ich bliskim otoczeniu. Natomiast jeśli wiedzę respondentów potraktować jako pewną, to na podstawie uzyskanych odpowiedzi można sądzić, że obecnie liczba takich miejsc jest taka sama jak przed dwoma laty.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (238) przeprowadzono w dniach 4–10 marca 2010 roku na liczącej 995 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

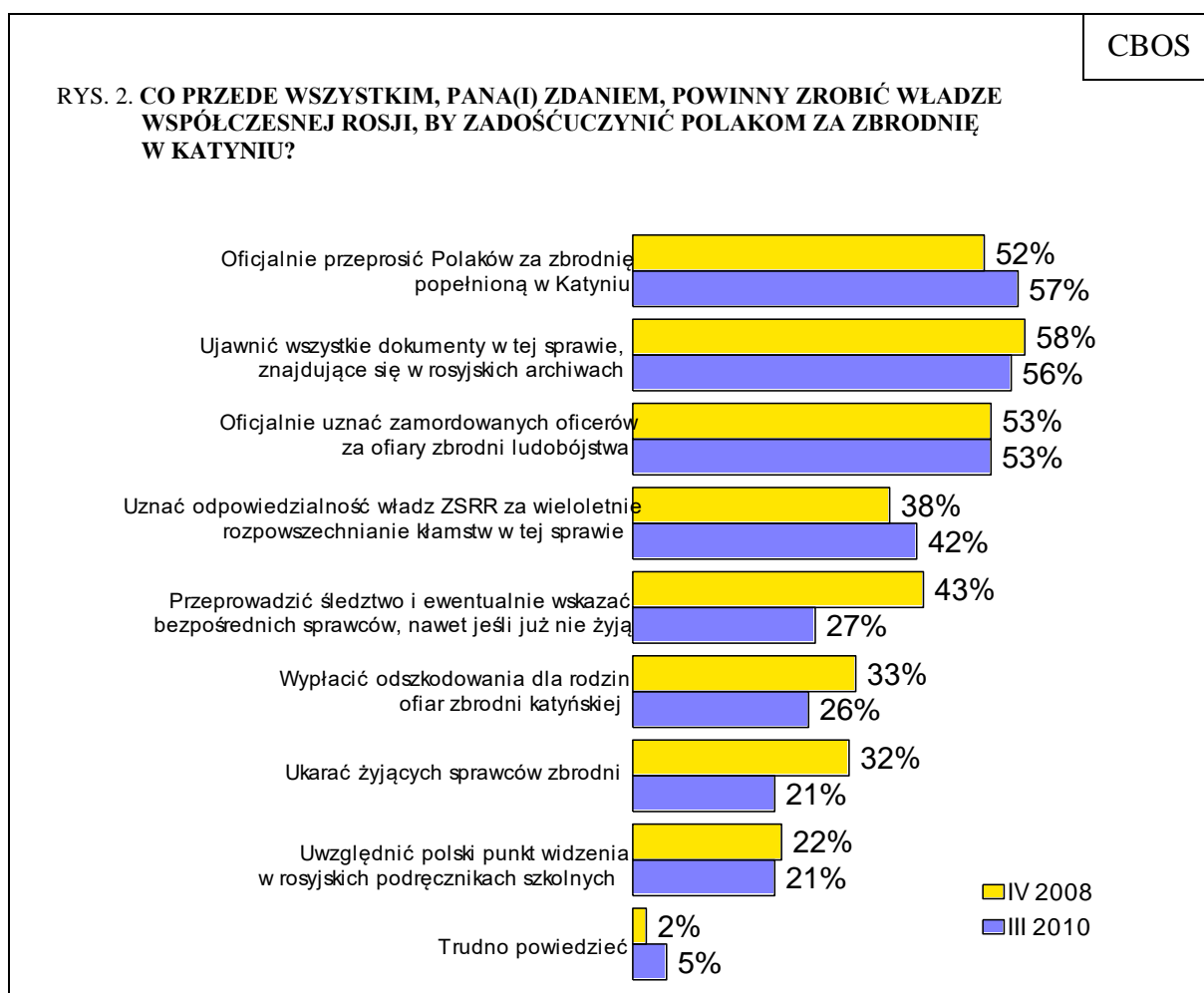
Zdecydowana większość ankietowanych (81%) ocenia, że zbrodnia katyńska, mimo iż miała miejsce przed wieloma laty, dla stosunków polsko-rosyjskich ciągle jest sprawą aktualną i negatywnie rzutuje na wzajemne relacje. W ciągu ostatnich dwóch lat odsetek osób przekonanych, że mord w Katyniu, Charkowie i innych miejscach nadal utrudnia dialog i obciąża kontakty między Polską a Rosją, wzrósł o 14 punktów. Warto zauważyć, że wzrost ten dotyczy wyłącznie zdecydowanych opinii na ten temat, a więc obecnie ciężar zbrodni katyńskiej dla relacji polsko-rosyjskich wydaje się Polakom bardziej dostrzegalny niż przed dwoma laty.

Tabela 1

Czy w Pana(i) ocenie zbrodnia w Katyniu ciągle obciąża współczesne stosunki polsko-rosyjskie czy też obecnie nie ma już większego znaczenia dla tych stosunków?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	IV 2008		III 2010	
	w procentach			
Zdecydowanie obciąża	22	67	36	81
Raczej obciąża	45		45	
Raczej nie ma znaczenia	17	19	11	12
Zdecydowanie nie ma znaczenia	2		1	
Trudno powiedzieć	14		7	

Zdaniem ponad połowy ankietowanych, by zamknąć ten rozdział historii, obecne władze Rosji powinny przede wszystkim oficjalnie przeprosić Polaków za zbrodnię popełnioną w Katyniu (57% wskazań) oraz ujawnić wszystkie dokumenty w tej sprawie znajdujące się w rosyjskich archiwach (56%). Ponad połowa badanych (53%) uważa jeszcze, że rosyjskie władze powinny uznać zamordowanych w Katyniu oficerów za ofiary zbrodni ludobójstwa. Te trzy gesty ze strony władz rosyjskich Polacy uznawali za kluczowe także przed dwoma laty (jedynie kolejność dwóch pierwszych była wówczas inna). Po filmie Andrzeja Wajdy „Katyń”, poświęconym także historii ujawniania tej zbrodni, nieco większy

odsetek badanych niż przed dwoma laty uważa, że dla pojednania polsko-rosyjskiego ważne byłoby również uznanie przez obecne władze Rosji odpowiedzialności ZSRR za wieloletnie rozpowszechnianie kłamstw na ten temat (42%, wzrost o 4 punkty). Znacznie mniej istotne niż w 2008 roku wydaje się natomiast ankietowanym przeprowadzenie jeszcze jednego śledztwa w tej sprawie i wskazanie jej sprawców (spadek z 43% do 27%). Również mniej znaczący dla poprawy polsko-rosyjskich relacji niż przed dwoma laty wydaje się badanym postulat ewentualnej wypłaty przez rosyjski rząd odszkodowań rodzinom zamordowanych w Katyniu (26%, spadek o 7 punktów). Z 32% do 21% zmalała grupa respondentów sądzących, że powinno się dążyć do ukarania żyjących sprawców zbrodni. Niemal nie zmieniła się liczba osób, które wybrały odpowiedź mogącą w dłuższym okresie przynieść największe korzyści, jeśli chodzi o zbliżenie między Polakami a Rosjanami, to znaczy postulat uwzględnienia prawdy o zbrodni katyńskiej w podręcznikach do historii obowiązujących w Rosji.

Ankietowani mogli wskazać maksymalnie cztery odpowiedzi

OCENA STOSUNKÓW POLSKO-ROSYJSKICH I MOŻLIWOŚCI POROZUMIENIA

Według oceny Polaków, obecne relacje polsko-rosyjskie nie układają się dobrze. Zaledwie 8% pytanych pozytywnie oceniło aktualny stan stosunków między Polską a Rosją. Połowa respondentów (50%) uważa, że choć trudno je określić jako dobre, nie można też nazwać ich złymi. Prawie dwie piąte badanych (38%) diagnozuje je jednoznacznie negatywnie.

Obecnie Polacy bardziej krytycznie niż przed dwoma laty oceniają stan relacji polsko-rosyjskich – o 11 punktów procentowych wzrosła liczba respondentów przekonanych, że obecnie źle się one układają.

Tabela 2

Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	IV 2008		III 2010	
	w procentach			
– zdecydowanie dobre	1	12	1	8
– raczej dobre	11		7	
– ani dobre, ani złe	56		50	
– raczej złe	25	27	32	38
– zdecydowanie złe	2		6	
Trudno powiedzieć	5		4	

Ankietowani nieco częściej dostrzegają szanse zbudowania wspólnej pamięci historycznej Polaków z Niemcami niż z Ukrainą czy Rosją.

Prawie co drugi respondent (49%) uważa, że – mimo burzliwej i krwawej przeszłości – obecnie między Polakami a Niemcami jest możliwe uzgodnienie interpretacji najważniejszych wydarzeń z najnowszej historii i np. stworzenie wspólnej wersji podręcznika do historii, który obowiązywałby w szkołach w obu krajach. Ponad dwie piąte badanych (42%) nie widzi szans na takie rozwiązanie.

Inaczej układają się oceny możliwości porozumienia co do najnowszej historii z naszymi wschodnimi sąsiadami. Wśród badanych przeważają osoby pesymistycznie zapatrujące się na możliwości takiego pojednania. Obecnie prawie połowa ankietowanych (48%) uważa, że niemożliwe jest uzgodnienie jednej interpretacji wydarzeń ze wspólnej historii między Polakami a Ukraińcami, nieco mniej osób (41%) ma odmienną opinię w tej kwestii. Najbardziej sceptycznie Polacy zapatrują się na możliwości porozumienia co do

interpretacji przeszłości z Rosją. Ponad połowa ankietyowanych (52%) jest zdania, że w tej chwili nie byłoby możliwe przygotowanie wspólnego podręcznika do historii, który obowiązywałby w obu krajach. Dwie piąte badanych (40%) jest odmiennego zdania.

Ostatnie dwa lata to wyraźne pogorszenie opinii o możliwości porozumienia w sprawach historycznych ze wszystkim sąsiadami.

Tabela 3

Jak Pan(i) sądzi, czy jest możliwe uzgodnienie wspólnej opinii na temat najważniejszych wydarzeń z najnowszej historii i np. stworzenie wspólnej wersji podręcznika do historii, który obowiązywałby w szkołach w obu krajach, przez:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	IV 2008		III 2010	
	w procentach			
◆ Polaków i Rosjan				
Zdecydowanie tak	12	46	11	40
Raczej tak	34		29	
Raczej nie	30	40	38	52
Zdecydowanie nie	10		14	
Trudno powiedzieć	13		8	
◆ Polaków i Niemców				
Zdecydowanie tak	13	53	11	49
Raczej tak	40		38	
Raczej nie	26	34	34	42
Zdecydowanie nie	8		8	
Trudno powiedzieć	13		8	
◆ Polaków i Ukraińców				
Zdecydowanie tak	12	52	10	41
Raczej tak	40		31	
Raczej nie	25	31	37	48
Zdecydowanie nie	7		11	
Trudno powiedzieć	17		11	

Relatywnie w najmniejszym stopniu pogorszyły się oceny możliwości uzgodnienia jednolitej interpretacji wydarzeń historycznych przez Polaków i Niemców, choć zauważalnie (o 8 punktów) wzrósł odsetek pesymistów. Być może należy to łączyć z problemami związanymi z budową muzeum mającego upamiętnić wypędzenia ludności cywilnej w trakcie i bezpośrednio po II wojnie światowej. Projekt utworzenia „Widocznego Znak” napotkał trudności wynikające z polityzacji tej inicjatywy przez Związek Wypędzonych i próbami uczynienia z tej placówki wyłącznie ośrodka dokumentującego martyrologię Niemców. Na znak protestu Radę Naukową fundacji opuścili m.in. jej członkowie spoza Niemiec: profesorowie Tomasz Szarota z Polski i Kristina Kaiserova z Czech.

Pogorszyły się także oceny możliwości współpracy historycznej między Polską a Rosją – o 12 punktów wzrósł odsetek pesymistów, natomiast o 6 punktów zmniejszyła się liczba badanych pozytywnie oceniających możliwości dialogu w kwestiach historycznych między oboma krajami.

Jednak najbardziej znacząco pogorszyły się opinie o możliwości wspólnej interpretacji historii przez Polaków i Ukraińców. Jeszcze w 2008 roku ponad połowa Polaków oceniała, że porozumienie w tym zakresie jest możliwe, a opinie pesymistyczne wyrażano zdecydowanie rzadziej. Obecnie proporcje się odwróciły – aż o 17 punktów procentowych wzrosła liczba opinii kwestionujących możliwość porozumienia między Polską a Ukrainą w kwestiach historycznych, o 11 punktów zaś obniżyła się liczba osób dostrzegających możliwość wspólnej interpretacji historii. Zmiany te można wiązać z dwoma wydarzeniami. Z jednej strony postawą samych Ukraińców, którzy poparli w wyborach prezydenckich Wiktora Janukowycza, zorientowanego bardziej na Wschód niż na Zachód. Z drugiej strony – może w jeszcze większym stopniu – z zawodem, jaki sprawił ustępujący, a popierany wcześniej przez Polaków prezydent Wiktor Juszczenko. Jedną z ostatnich jego decyzji było uznanie za bohatera Ukrainy Stepana Bandery, przywódcy Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów, której żołnierze uczestniczyli w czystkach etnicznych i rzezi cywilnej ludności polskiej na Wołyniu i w Galicji Wschodniej, prowadzonych od 1943 roku.

OCZEKIWANIA ZWIĄZANE Z OBCHODAMI 70. ROCZNICY ZBRODNI KATYŃSKIEJ I UDZIAŁEM W NICH PREMIERA ROSJI

Polacy nie mają zbyt wygórowanych oczekiwań dotyczących obchodów 70. rocznicy zbrodni katyńskiej z udziałem premierów Polski i Rosji. Tylko co czwarty badany (24%) oczekuje, że spotkanie Władimira Putina i Donalda Tuska nad grobami oficerów w Katyniu będzie miało przełomowe znaczenie dla ujawnienia pełnej prawdy i zakończenia polsko-rosyjskich sporów dotyczących tej zbrodni. Ponad połowa ankietowanych (55%) przyznaje, że nie spodziewa się po tym spotkaniu żadnego przełomu w tej sprawie.

Wśród możliwych interpretacji wysokiej rangi, jaką obchodom rocznicy zbrodni katyńskiej nadały w tym roku władze rosyjskie, najczęstsze jest stwierdzenie, że chodzi przede wszystkim o poprawę reputacji Rosji i pokazanie światu krytycznego stosunku obecnych władz do stalinowskich zbrodni. Prawie trzy czwarte ankietowanych (74%) uznaje, że udział premiera Putina w tych uroczystościach będzie miał głównie charakter

propagandowy, ponieważ obecnym władzom Rosji zależy na poprawie wizerunku ich kraju na arenie międzynarodowej. Tylko 11% badanych spodziewa się czegoś więcej niż tylko propagandowej demonstracji.

Tabela 4

Odbędą się uroczyste obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej. Premier Rosji Władimir Putin zapowiedział w nich swój udział i zaprosił na te uroczystości premiera Donalda Tuska. Udział w obchodach weźmie także prezydent Lech Kaczyński. Czy w Pana(i) ocenie udział premiera Rosji w tych uroczystościach:		
♦ ma głównie charakter propagandowy – obecnym władzom Rosji zależy wyłącznie na poprawie wizerunku ich kraju na arenie międzynarodowej		
Zdecydowanie tak	29%	74%
Raczej tak	45%	
Raczej nie	10%	11%
Zdecydowanie nie	1%	
Trudno powiedzieć		15%
♦ oznacza, że Rosja chce uporać się z tym obciążeniem historycznym, ujawnić wszystkie fakty i dokonać rozliczeń, by ostatecznie zamknąć ten rozdział historii		
Zdecydowanie tak	3%	26%
Raczej tak	23%	
Raczej nie	42%	56%
Zdecydowanie nie	14%	
Trudno powiedzieć		18%
♦ oznacza, że obecnym władzom Rosji zależy na rozliczeniu wszystkich zbrodni stalinizmu w historii Rosji i narodów ją zamieszkujących		
Zdecydowanie tak	2%	19%
Raczej tak	17%	
Raczej nie	44%	63%
Zdecydowanie nie	19%	
Trudno powiedzieć		18%
♦ oznacza, że obecnym władzom Rosji zależy na poprawie stosunków polsko-rosyjskich		
Zdecydowanie tak	4%	43%
Raczej tak	39%	
Raczej nie	32%	39%
Zdecydowanie nie	7%	
Trudno powiedzieć		18%
♦ będzie miało przełomowe znaczenie dla zakończenia polsko-rosyjskich konfliktów i sporów związanych ze zbrodnią katyńską		
Zdecydowanie tak	3%	24%
Raczej tak	21%	
Raczej nie	44%	55%
Zdecydowanie nie	11%	
Trudno powiedzieć		21%

Prawie dwie trzecie respondentów (63%) nie spodziewa się, że zapowiadana obecność premiera Władimira Putina na katyńskich obchodach będzie oznaką zmian w polityce historycznej i rzeczywistej chęci uporania się z dziedzictwem zbrodni stalinowskich, tak wobec Rosjan, jak i innych narodów zamieszkujących ten kraj. Tylko co piąty badany (19%) uważa, że obecne władze Rosji rzeczywiście dążą do rozliczenia zbrodni stalinizmu. Zdaniem Polaków, udział premiera Putina w katyńskich uroczystościach nie tylko nie oznacza nowej polityki historycznej wobec stalinizmu, ale nie świadczy także o woli zamknięcia tego rozdziału w stosunkach polsko-rosyjskich. Ponad połowa ankietowanych (56%) nie sądzi, by obecne władze Rosji rzeczywiście chciały się uporać z tym obciążeniem historycznym, a w związku z tym – by ujawniły wszystkie fakty i dokonały rozliczeń. O tym, że Rosjanie naprawdę chcą ujawnić wszystkie posiadane dokumenty i ostatecznie zamknąć ten rozdział historii, jest przekonany co czwarty respondent (26%). Polacy relatywnie najczęściej są zdania, że poza wymiarem propagandowym i poprawą wizerunku na arenie międzynarodowej władzom Rosji zależy także na polepszeniu stosunków polsko-rosyjskich i stąd udział w tych obchodach Władimira Putina (43%). Nieco mniej osób (39%) powątpiewa w dobre intencje Kremla w tym zakresie.

Cztery piąte Polaków jest zdania, że zbrodnia katyńska i historia walki o jej ujawnienie nadal kładzie się cieniem na relacjach między Polską a Rosją. Według ponad połowy badanych, aby zamknąć ten rozdział historii, władze Rosji powinny przede wszystkim oficjalnie przeprosić Polaków za zbrodnię popełnioną w Katyniu, ujawnić wszystkie dokumenty w tej sprawie znajdujące się w rosyjskich archiwach, a także uznać zamordowanych oficerów za ofiary zbrodni ludobójstwa. Z kwietniowymi uroczystościami w Katyniu większość ankietowanych nie wiąże zbyt wielkich nadziei na zmianę dotychczasowej polityki Rosji. Na przełom w tej sprawie oczekuje tylko co czwarty respondent, a co piąty sądzi, że obecne władze Rosji rzeczywiście chcą rozliczyć okres stalinizmu i zbrodnie stalinowskie w swojej historii. Ponad dwie piąte badanych dostrzega w randze, jaką tej uroczystości zdecydowali się nadać Rosjanie, oznaki chęci poprawy

stosunków między Polską a Rosją. Jednak za najbardziej prawdopodobną interpretację Polacy uznają opinię, że udział premiera Władimira Putina w tych uroczystościach ma przede wszystkim wymiar propagandowy, bo obecnym władzom Rosji zależy na poprawie wizerunku ich kraju na arenie międzynarodowej.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

Tabela 1

		Czy w Pana(i) miejscowości są jakieś miejsca upamiętniające ofiary zbrodni katyńskiej, np. pomnik, krzyż, symboliczny grób, tablica pamiątkowa itp.?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		25	62	13	992
Płeć	Mężczyźni	25	63	11	461
	Kobiety	25	60	14	531
Wiek	18-24 lata	20	65	14	136
	25-34	25	59	15	175
	35-44	24	59	17	160
	45-54	31	60	9	149
	55-64	28	62	10	183
	65 lat i więcej	25	64	11	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	92	3	375
	Miasto do 20 tys.	28	61	10	129
	20-100 tys.	32	46	22	193
	101-500 tys.	38	41	21	162
	501 tys. i więcej mieszk.	57	24	19	133
Wykształcenie	Podstawowe	17	70	13	265
	Zasadnicze zawodowe	22	69	9	244
	Średnie	28	58	14	332
	Wyższe	39	45	16	150
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	48	40	12	80
	Średni personel, technicy	21	59	19	39
	Pracownicy adm.-biurowi	31	45	23	71
	Pracownicy usług	27	55	19	59
	Robotnicy wykwalifikowani	23	67	10	127
	Robotnicy niewykwalifik.	30	61	10	46
	Rolnicy	13	82	5	53
Pracujący na własny rach.	39	45	16	38	
Bierni zawodowo	Renciści	21	69	9	66
	Emeryci	22	67	11	227
	Uczniowie i studenci	24	62	14	86
	Bezrobotni	25	64	11	56
	Gospodynie domowe i inni	17	70	13	46
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	29	56	15	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	28	57	15	81
	sekt. pryw. poza rolnict.	31	53	16	211
	prywatnym gosp. rolnym	15	79	6	42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	16	76	8	136
	501-750	14	75	10	139
	751-1000	32	57	11	173
	1001-1500	24	65	12	130
	Powyżej 1500 zł	34	49	16	138
Ocena własnych war. mater.	Złe	25	58	17	150
	Średnie	25	64	11	471
	Dobre	27	59	14	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	30	60	10	85
	Raz w tygodniu	27	64	9	477
	1-2 razy w miesiącu	22	67	11	130
	Kilka razy w roku	23	55	22	212
	W ogóle nie uczestniczy	24	59	16	88
Poglądy polityczne	Lewica	31	53	15	127
	Centrum	25	62	13	290
	Prawica	30	61	9	305
	Trudno powiedzieć	18	66	16	270

Tabela 2

		Czy w Pana(i) ocenie zbrodnia w Katyniu ciągle obciąża współczesne stosunki polsko-rosyjskie czy też obecnie nie ma już większego znaczenia dla tych stosunków?			Liczba osób
		Obciąża	Nie ma znaczenia	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		81	12	7	995
Płeć	Mezcyźni	86	10	3	462
	Kobiety	76	14	10	533
Wiek	18-24 lata	73	20	7	137
	25-34	81	16	3	176
	35-44	81	13	6	160
	45-54	91	4	5	149
	55-64	77	13	10	183
	65 lat i więcej	82	8	9	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	79	12	9	376
	Miasto do 20 tys.	86	10	4	129
	20-100 tys.	80	15	6	193
	101-500 tys.	76	17	7	163
	501 tys. i więcej mieszk.	86	7	6	134
Wykształcenie	Podstawowe	73	14	13	266
	Zasadnicze zawodowe	82	12	6	245
	Średnie	86	10	4	332
	Wyższe	80	16	4	151
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	77	18	4	81
	Średni personel, technicy	83	11	6	39
	Pracownicy adm.-biurowi	89	8	3	71
	Pracownicy usług	81	16	3	59
	Robotnicy wykwalifikowani	91	5	4	128
	Robotnicy niewykwalifik.	80	14	7	46
	Rolnicy	74	12	14	53
Pracujący na własny rach.	93	5	2	38	
Bierni zawodowo	Renciści	78	13	9	66
	Emeryci	81	9	10	228
	Uczniowie i studenci	72	19	9	86
	Bezrobotni	73	23	3	56
	Gospodynie domowe i inni	74	19	7	46
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	83	13	5	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	90	10		82
	sekt. pryw. poza rolnict.	88	8	4	213
	prywatnym gosp. rolnym	77	13	11	42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	73	16	11	137
	501-750	80	12	7	139
	751-1000	80	13	7	174
	1001-1500	86	10	4	130
	Powyżej 1500 zł	88	12	1	139
Ocena własnych war. mater.	Złe	79	10	11	151
	Średnie	80	12	8	471
	Dobre	82	14	4	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	77	15	9	85
	Raz w tygodniu	83	11	6	478
	1-2 razy w miesiącu	73	16	10	131
	Kilka razy w roku	84	10	6	212
	W ogóle nie uczestniczy	78	16	6	89
Poglądy polityczne	Lewica	86	11	4	127
	Centrum	83	14	4	291
	Prawica	87	10	2	305
	Trudno powiedzieć	69	14	17	272

Tabela 3

		Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie? Czy są one:				Liczba osób
		dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		8	50	38	4	989
Płeć	Mężczyźni	9	49	40	2	459
	Kobiety	7	51	36	6	531
Wiek	18-24 lata	9	63	28	1	137
	25-34	11	43	40	6	176
	35-44	9	53	35	3	158
	45-54	4	52	40	5	146
	55-64	5	54	39	2	181
	65 lat i więcej	10	41	43	7	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	44	43	5	375
	Miasto do 20 tys.	8	55	34	2	126
	20-100 tys.	9	55	32	4	192
	101-500 tys.	8	54	33	5	163
	501 tys. i więcej mieszk.	6	51	41	2	134
Wykształcenie	Podstawowe	8	46	40	6	264
	Zasadnicze zawodowe	7	51	38	4	243
	Średnie	8	50	38	3	331
	Wyższe	8	57	33	2	151
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	9	57	33	1	81
	Średni personel, technicy	11	46	30	14	39
	Pracownicy adm.-biurowi	8	56	34	2	71
	Pracownicy usług	17	49	31	3	59
	Robotnicy wykwalifikowani	8	48	42	2	127
	Robotnicy niewykwalifik.	11	41	41	6	46
	Rolnicy	8	37	49	5	52
	Pracujący na własny rach.	6	51	44		37
Bierni zawodowo	Renciści	6	54	36	4	66
	Emeryci	5	48	42	5	226
	Uczniowie i studenci	7	58	34	1	86
	Bezrobotni	10	49	34	6	56
	Gospodynie domowe i inni		60	31	9	45
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	9	56	33	3	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	55	37		82
	sekt. pryw. poza rolnict.	9	46	41	3	210
	prywatnym gosp. rolnym	11	38	49	2	42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	11	46	39	4	137
	501-750	4	56	37	3	139
	751-1000	6	52	37	5	172
	1001-1500	11	48	38	4	128
	Powyżej 1500 zł	8	55	34	3	137
Ocena własnych war. mater.	Źłe	8	42	42	7	151
	Średnie	5	51	40	4	466
	Dobre	11	53	33	3	372
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8	49	38	5	84
	Raz w tygodniu	8	48	41	4	475
	1-2 razy w miesiącu	8	57	29	6	131
	Kilka razy w roku	8	53	34	4	209
	W ogóle nie uczestniczy	5	48	45	2	89
Poglądy polityczne	Lewica	7	54	39		126
	Centrum	7	54	35	3	289
	Prawica	8	47	43	2	304
	Trudno powiedzieć	8	48	34	9	270

Tabela 4

		Jak Pan(i) sądzi, czy jest możliwe uzgodnienie wspólnej opinii na temat najważniejszych wydarzeń z najnowszej historii i np. stworzenie wspólnej wersji podręcznika do historii, który obowiązywałby w szkołach w obu krajach, przez Polaków i Rosjan?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		40	52	8	994
Płeć	Mężczyźni	41	53	6	462
	Kobiety	40	51	10	532
Wiek	18-24 lata	48	49	3	137
	25-34	40	54	7	176
	35-44	34	63	3	160
	45-54	35	56	10	149
	55-64	44	46	10	182
	65 lat i więcej	42	45	13	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	48	10	375
	Miasto do 20 tys.	48	48	4	129
	20-100 tys.	39	55	7	193
	101-500 tys.	41	48	11	163
	501 tys. i więcej mieszk.	31	66	3	134
Wykształcenie	Podstawowe	43	43	15	265
	Zasadnicze zawodowe	42	50	8	245
	Średnie	41	54	5	332
	Wyższe	33	65	2	151
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	31	68	2	81
	Średni personel, technicy	38	55	7	39
	Pracownicy adm.-biurowi	31	62	6	71
	Pracownicy usług	32	59	9	59
	Robotnicy wykwalifikowani	48	46	6	128
	Robotnicy niewykwalifik.	42	46	12	46
	Rolnicy	42	44	14	53
	Pracujący na własny rach.	20	66	15	38
Bierni zawodowo	Renciści	34	59	7	66
	Emeryci	42	46	12	228
	Uczniowie i studenci	56	41	3	86
	Bezrobotni	44	47	9	56
	Gospodynie domowe i inni	46	52	2	45
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	38	57	5	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	33	63	4	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	32	60	8	213
	prywatnym gosp. rolnym	43	50	7	42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	40	51	9	137
	501-750	42	49	9	137
	751-1000	40	51	8	174
	1001-1500	44	51	5	130
	Powyżej 1500 zł	34	62	4	139
Ocena własnych war. mater.	Złe	36	50	13	151
	Średnie	40	51	9	471
	Dobre	42	53	5	372
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	42	45	13	85
	Raz w tygodniu	42	51	7	477
	1-2 razy w miesiącu	43	48	9	131
	Kilka razy w roku	39	54	7	212
	W ogóle nie uczestniczy	31	60	8	89
Poglądy polityczne	Lewica	40	58	2	127
	Centrum	48	47	5	291
	Prawica	38	57	5	304
	Trudno powiedzieć	35	48	17	272

Tabela 5

		Wiosną odbędą się uroczyste obchody 70 rocznicy zbrodni katyńskiej. Premier Rosji Władimir Putin zapowiedział w nich swój udział i zaprosił na te uroczystości premiera Donalda Tuska. Udział w obchodach weźmie także prezydent Lech Kaczyński. Czy w Pana(i) ocenie udział premiera Rosji w tych uroczystościach ma głównie charakter propagandowy – obecnym władzom Rosji zależy wyłącznie na poprawie wizerunku ich kraju na arenie międzynarodowej?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		74	11	15	995
Płeć	Mężczyźni	75	10	15	462
	Kobiety	73	12	15	533
Wiek	18-24 lata	75	15	10	137
	25-34	70	13	16	176
	35-44	77	11	12	160
	45-54	78	9	12	149
	55-64	75	9	15	183
	65 lat i więcej	70	11	19	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	69	11	19	376
	Miasto do 20 tys.	72	13	15	129
	20-100 tys.	81	11	8	193
	101-500 tys.	76	11	13	163
	501 tys. i więcej mieszk.	78	9	13	134
Wykształcenie	Podstawowe	70	11	19	266
	Zasadnicze zawodowe	73	11	17	245
	Średnie	76	11	13	332
	Wyższe	79	13	8	151
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	79	11	10	81
	Średni personel, technicy	68	10	22	39
	Pracownicy adm.-biurowi	67	18	14	71
	Pracownicy usług	81	8	11	59
	Robotnicy wykwalifikowani	80	10	10	128
	Robotnicy niewykwalifik.	70	17	12	46
	Rolnicy	68	7	25	53
	Pracujący na własny rach.	85	10	5	38
Bierni zawodowo	Renciści	73	11	16	66
	Emeryci	73	10	17	228
	Uczniowie i studenci	78	11	11	86
	Bezrobotni	66	18	16	56
	Gospodynie domowe i inni	68	11	20	46
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	81	8	11	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	78	15	7	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	76	12	12	213
	prywatnym gosp. rolnym	69	5	26	42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	68	13	19	137
	501-750	76	13	11	139
	751-1000	77	8	15	174
	1001-1500	78	11	11	130
	Powyżej 1500 zł	76	15	9	139
Ocena własnych war. mater.	Złe	72	10	18	151
	Średnie	73	11	16	471
	Dobre	76	13	12	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	72	9	20	85
	Raz w tygodniu	76	11	14	478
	1-2 razy w miesiącu	72	10	18	131
	Kilka razy w roku	74	11	15	212
	W ogóle nie uczestniczy	72	18	10	89
Poglądy polityczne	Lewica	72	17	11	127
	Centrum	81	11	8	291
	Prawica	78	11	11	305
	Trudno powiedzieć	63	9	27	272

Tabela 6

		Wiosną odbędą się uroczyste obchody 70 rocznicy zbrodni katyńskiej. Premier Rosji Władimir Putin zapowiedział w nich swój udział i zaprosił na te uroczystości premiera Donalda Tuska. Udział w obchodach weźmie także prezydent Lech Kaczyński. Czy w Pana(i) ocenie udział premiera Rosji w tych uroczystościach oznacza, że obecnym władzom Rosji zależy na poprawie stosunków polsko-rosyjskich?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		43	39	18	994
Płeć	Mężczyźni	45	40	16	461
	Kobiety	42	39	19	533
Wiek	18-24 lata	48	42	9	136
	25-34	49	35	16	176
	35-44	42	41	17	160
	45-54	35	47	17	149
	55-64	43	38	20	183
	65 lat i więcej	42	35	23	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	41	38	21	376
	Miasto do 20 tys.	44	38	18	129
	20-100 tys.	51	38	12	193
	101-500 tys.	42	40	19	162
	501 tys. i więcej mieszk.	40	47	13	134
Wykształcenie	Podstawowe	41	37	22	265
	Zasadnicze zawodowe	43	39	18	245
	Średnie	42	41	17	332
	Wyższe	50	41	9	151
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	47	44	9	81
	Średni personel, technicy	38	34	28	39
	Pracownicy adm.-biurowi	37	45	18	71
	Pracownicy usług	43	39	18	59
	Robotnicy wykwalifikowani	43	42	15	128
	Robotnicy niewykwalifik.	41	46	13	44
	Rolnicy	52	35	13	53
	Pracujący na własny rach.	47	47	6	38
Bierni zawodowo	Renciści	38	45	17	66
	Emeryci	41	36	24	228
	Uczniowie i studenci	51	38	10	86
	Bezrobotni	47	34	19	56
	Gospodynie domowe i inni	42	31	27	46
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	40	44	16	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	39	45	16	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	45	44	11	211
	prywatnym gosp. rolnym	56	35	10	42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	42	41	17	136
	501-750	37	47	16	139
	751-1000	44	37	19	174
	1001-1500	44	42	15	130
	Powyżej 1500 zł	48	41	12	139
Ocena własnych war. mater.	Złe	40	39	21	150
	Średnie	41	39	20	471
	Dobre	48	39	13	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	39	39	22	85
	Raz w tygodniu	44	38	18	478
	1-2 razy w miesiącu	50	32	18	131
	Kilka razy w roku	35	47	18	210
	W ogóle nie uczestniczy	53	37	10	89
Poglądy polityczne	Lewica	48	39	13	127
	Centrum	49	38	13	290
	Prawica	43	41	16	305
	Trudno powiedzieć	34	39	27	272